

<https://doi.org/10.15407/socium2025.04.163>
УДК 314.74(477:437.6)"2022/2025"

Creative Commons Attribution 4.0 International

Гнатюк В.В., д-р філософії з політ. наук, науковий співробітник, Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету "Львівська політехніка", вул. Степана Бандери, 32-А, Львів, 79013, Україна, email: v.v.hnatiuk@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2608-659X>, Scopus Author ID: 57214889239

УКРАЇНСЬКІ ВОЄННІ МІГРАНТИ У СЛОВАЧЧИНІ: ДОСВІД СПІВПРАЦІ ГРОМАДСЬКОГО СЕКТОРУ ТА МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ У НАДАННІ ГУМАНІТАРНОЇ ТА ІНТЕГРАЦІЙНОЇ ДОПОМОГИ У 2022–2025 РР.¹

У статті проаналізовано досвід співпраці громадського сектору та місцевої влади у Словаччині у наданні гуманітарної й інтеграційної допомоги українським воєнним мігрантам у 2022–2025 рр. Розвідка базується на попередніх результатах проєкту "Найкращі практики співпраці громадських організацій з місцевою владою для адвокації питань українських воєнних мігрантів", реалізованого Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету "Львівська політехніка" за фінансової підтримки Міжнародного Вишеградського Фонду, і доповнена емпіричними спостереженнями за діяльністю словацьких неурядових організацій за подальший період від літа 2024 р. до осені 2025 р. Розглянуто динаміку міграційних процесів до Словаччини від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну за кількісними, віковими та гендерними критеріями. Автор окреслено реакцію держави та роль громадянського суспільства на події в Україні. Досліджено нормативно-правові рамки надання статусу тимчасового захисту новоприбулим українцям. У роботі продемонстровано приклади проєктів партнерства, реалізованих у взаємодії між муніципалітетами, громадськими об'єднаннями та (необов'язково) міжнародними структурами. Автор операционалізує поняття "співпраця між державними та недержавними інституціями" через низку концепцій, що дозволяє розглядати цю взаємодію як форму кризового врядування. На прикладі діяльності таких організацій, як "Людина в небезпеці", "Ліга захисту прав людини", "Equita", "МЕМО 98" і "CVEK", показано, як партнерство з органами місцевої та регіональної влади сприяло інституціоналізації гуманітарної підтримки і переходу від короткострокового реагування до сталих інтеграційних практик. Робиться висновок, що формат такої співпраці, хоча й не є єдиним серед механізмів допомоги мігрантам, але відзначається найвищим рівнем інклюзивності, оскільки забезпечує ширше залучення державних, громадських, освітніх, релігійних і міжнародних акторів. Автор зазначає, що досвід Словаччини репрезентує ефективну модель багаторівневого управління, що поєднує інституційну стабільність держави з гнучкістю неурядового сектору. Це може стати орієнтиром для інших країн у формуванні політики соціальної інтеграції щодо вимушених мігрантів не лише з України.

Ключові слова: українські воєнні мігранти, Словаччина, громадський сектор, місцеві органи влади, гуманітарна допомога, партнерство держави та НУО, інтеграційна політика.

¹ Матеріали статті спираються на результати попереднього дослідження, реалізованого Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету "Львівська політехніка" в рамках проєкту "Найкращі практики співпраці громадських організацій з місцевою владою для адвокації питань українських воєнних мігрантів" за підтримки Вишеградського Фонду. Презентація відбулася на симпозіумі 26 листопада 2024 р. [1].

© Гнатюк В.В., 2025

Hnatiuk V.V., Doctor of Philosophy in Political Science, Research Fellow, International Institute of Education, Culture and Diaspora Relations, Lviv Polytechnic National University, 32-A, Stepan Bandera Str., Lviv, 79013, Ukraine, email: v.v.hnatiuk@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2608-659X>, Scopus Author ID: 57214889239

UKRAINIAN WAR MIGRANTS IN SLOVAKIA: THE EXPERIENCE OF CIVIL SOCIETY–LOCAL GOVERNMENT COOPERATION IN PROVIDING HUMANITARIAN AND INTEGRATION ASSISTANCE 2022–2025

The article analyses the experience of cooperation between the civic sector and local authorities in Slovakia regarding the provision of humanitarian and integration assistance to Ukrainian war migrants during the period 2022–2025. The research draws upon the preliminary results of the project “Best partnership practices of NGOs with local authorities in advocacy Ukrainian refugees’ issues”, implemented by the International Institute of Education, Culture and Diaspora Relations (MIOK) with the financial support of the International Visegrad Fund. It is further supplemented by empirical observations of the activities of Slovak non-governmental organisations covering the subsequent period from the summer of 2024 to the autumn of 2025. The study examines the dynamics of migration processes to Slovakia since the onset of the full-scale invasion according to quantitative, age-related, and gender-based criteria. The state’s response and the role of civil society regarding the events in Ukraine are outlined. Furthermore, the legal and regulatory framework for granting temporary protection status to newly arrived Ukrainians is investigated. The paper presents examples of partnership projects implemented through interaction between municipalities, civic associations, and (where applicable) international bodies. The author operationalises the concept of “cooperation between state and non-state institutions” through a series of concepts, allowing this interaction to be viewed as a form of crisis governance. Drawing on the activities of organisations such as People in Need, the Human Rights League, Equita, MEMO 98, and CVEK, the study demonstrates how partnerships with local and regional authorities facilitated the institutionalisation of humanitarian support and the transition from short-term responses to sustainable integration practices. It is concluded that this format of cooperation, whilst not the sole mechanism for assisting migrants, is characterised by the highest level of inclusivity, as it ensures broader engagement of state, civic, educational, religious, and international actors. The author notes that the Slovakia’s experience represents an effective model of multi-level governance, combining the institutional stability of the state with the flexibility of the non-governmental sector. This may serve as a reference point for other countries when formulating social integration policies regarding forced migrants, not limited to those from Ukraine.

Keywords: *Ukrainian war migrants, Slovakia, civil society sector, local authorities, humanitarian aid, state-NGO partnership, integration policy.*

Після початку збройної агресії Росії проти України 24 лютого 2022 р. Європа та інші регіони зіткнулися з найбільшою хвилею переміщень вимушених мігрантів з моменту завершення Другої світової війни. За сукупними оцінками, станом на початок вересня 2025 р. кількість осіб, які вимушено залишили Україну, становила майже 5,7 млн. На європейські держави припало близько 5,14 млн, а за їхні межі виїхало понад 560 тис. осіб [2]. Частка українців обрала Словаччину як країну притулку, де отримала міжнародний захист. За даними Управління Верховного комісара ООН у спра-

вах біженців (УВКБ ООН), станом на кінець серпня 2025 р. у країні перебувало понад 146 тис. вимушених мігрантів [2]. За даними статистики Eurostat, майже 134 тис. [3] скористалися механізмом тимчасового захисту як основним інструментом ЄС у сферах інтеграційної та гуманітарної політики в контексті міграційної кризи.

Особливістю Словаччини як країни перебування було поєднання чинників, що визначали динаміку процесів міграції. По-перше, воєнні мігранти з України виявляли постійний інтерес до цієї держави², трактуючи її як місце для тимчасового (або ні) перебування й інтеграції. По-друге, географічна близькість зумовила формування тенденції до часткового / повного повернення на Батьківщину. По-третє, країна нерідко виступала транзитною територією, звідки міг відбутися переїзд українців. Це детермінувало ситуацію, коли досвід Словаччини є особливо цінним і демонстративним, оскільки поєднав функції “країни притулку” та важливого елемента у ширших міграційних процесах континенту. Водночас практика держави стала зразком, як відносно невелика система зуміла прийняти значний обсяг новоприбулих за досить короткий період і продовжує це робити.

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну Словаччина продемонструвала високу солідарність з українцями, забезпечуючи їм прийом, надання гуманітарної та соціальної підтримки й доступу до базових послуг. Національні та місцеві органи влади зайняли позицію сприяння й оперативно впровадили комплекс заходів – від охорони здоров’я та освіти до житлової і соціальної сфери, – щоб задовольнити першочергові потреби [3, с. 60–61]. Важливим стало застосування з 4 березня 2022 р. положень Директиви 2001/55/ЄС про тимчасовий захист (Імплементативне рішення Ради ЄС № 2022/382), завдяки чому переміщені отримали доступ до статусу, який гарантував їм право на працю, соціальний захист і державні послуги. Протягом 2022–2025 рр. міграційна політика Словаччини залишалася гнучкою: внесені зміни до законодавства та ухвалені постанови / положення парламенту й уряду свідчили про прагнення адаптувати національну систему до нових викликів.

Поряд із державою вагому роль у підтримці відіграв громадський сектор. Спільноти, волонтери та неурядові організації активно долучилися до надання допомоги та створення умов для адаптації й інтеграції [4, с. 62–63]. Їхня діяльність охопила широкий спектр сфер. Завдяки відповідним ініціативам було зміцнене та посилене взаєморозуміння між новими українськими мігрантами та словацьким суспільством.

Така підтримка сформувала дві ключові опори інтеграційного процесу, але не обмежувалася лише двома форматами реалізації. Водночас наявна опція їхньої взаємодії, що стала не менш важливим варіантом. Співпраця органів влади з неурядовими організаціями, а також з міжнародними інституціями, дала змогу поєднати ресурси та компетенції різних акторів у бажанні надати якісну та швидку допомогу. У практичному вимірі це виражалося в координації зусиль в освітній, соціальній, медичній, правовій та інших сферах, а також у створенні механізмів оперативної підтримки. Парт-

² Висновки зроблено за даними Eurostat про чисельність громадян України у Словаччині з дійсним статусом тимчасового захисту від квітня 2022 р. до липня 2025 р. За винятком деяких місяців, тенденція полягала у постійному (хоч і незначному) зростанні кількості осіб.

нерство дозволило уникнути дублювання функцій, забезпечити раціональніший розподіл ресурсів і заснувати канали комунікації між владою та громадянським суспільством. Важливо, що ця співпраця мала не лише короткостроковий гуманітарний ефект, а сприяла розвитку нових моделей взаємодії, які можуть бути використані як інституційний досвід реагування на масштабні міграційні виклики надалі. Водночас реалізація такого формату партнерства спричиняє труднощі, чим впливає на меншу кількісну репрезентацію серед практик допомоги вимушеним мігрантам. У цьому полягає актуальність статті, яка присвячена огляду комплексної проблеми, що з практичної точки зору сьогодні стала альтернативною та взаємодоповнюючою до двох класичних опцій у забезпеченні інтеграційного процесу, а з наукової – досі маловивченої серед міграційних джерел. Тут досвід Словаччини може як розширити та поглибити теоретичне підґрунтя про співпрацю, так і надати аргументи, чому слід звертатися до такого формату взаємодії, зважаючи на його результативність й ефективність.

Дослідження спирається на дані проєкту³ “Найкращі практики співпраці громадських організацій з місцевою владою для адвокації питань українських воєнних мігрантів” [4], реалізованого Міжнародним інститутом освіти, культури та зв’язків з діаспорою Національного університету “Львівська політехніка” за підтримки Вишеградського Фонду протягом червня 2024 – січня 2025 рр. Завдяки партнерам⁴ у співпраці з Інститутом у Варшаві, Празі та Пряшеві були організовані три воркшопи, до яких долучилися майже сорок НУО з Польщі, Чехії та Словаччини. Ці майстерні створили умови для обміну досвідом, окреслення нових викликів, обговорення проблемних аспектів і виділення ефективних практик взаємодії громадських організацій з місцевими органами влади у сфері адвокації питань, пов’язаних з підтримкою українських воєнних мігрантів. Робота на воркшопах⁵ передбачала групову презентацію відповідного досвіду співпраці, зокрема була підготовлена анкета, на основі якої представник організації висвітлював її діяльність у цьому контексті⁶. Збір даних здійснювався від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну до початку осені 2024 р.

³ Проєкт #22410346. (Див.: Visegrad Grants, Visegrad+ Grants and Strategic Grants. 1st Open Call 2024 – Results. 2024. URL: https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/uploads.mangoweb.org/shared-prod-visegradfund.org/uploads/2024/04/Visegrad-Grants_Results-Call-1-2024-1.pdf).

⁴ Партнерами проєкту стали такі громадські організації: “Українська ініціатива в Чеській Республіці” (Ukrajinská iniciativa v České republice, UICR) у Чехії, фундація “Uniters” у Польщі та “Союз русинів-українців Словачкої Республіки” (Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky) у Словаччині. Команда Міжнародного інституту освіти, культури та зв’язків з діаспорою Національного університету “Львівська політехніка” висловлює подяку лідерам цих об’єднань – Б. Райчинцю, Г. Андрушків і П. Богдану відповідно.

⁵ Тут увага спрямована лише на дані щодо Словаччини.

⁶ Структура анкети побудована на досвіді цифрової платформи Глобальний договір про біженців (The Global Compact on Refugees, GCR), де зібрано хороші практики (розділ “Good practices”) у контексті міжнародної співпраці у сфері захисту біженців і підтримки держав, які приймають значні потоки вимушено переміщених осіб. Платформа працює за підтримки УВКБ ООН (Див.: Global Refugee Forum Progress Review 2025. *Global Compact on Refugees*. URL: <https://globalcompactrefugees.org/>).

Щоб зрозуміти, як проектна діяльність в межах взаємодії органів місцевої влади та громадських організацій у Словаччині продовжувалася надалі, **метою статті** стало висвітлення й узагальнення такого досвіду у наданні гуманітарної та інтеграційної допомоги воєнним мігрантам з України за 2022–2025 рр. Завданнями стали: 1) аналіз тематичних джерел у міграційних студіях, щоб зрозуміти рівень опрацювання та популярності тематики серед зарубіжних і вітчизняних вчених; 2) операціоналізація низки понять, зокрема “формат співпраці місцевої влади і громадських організацій” та “гуманітарна й інтеграційна допомога”, крізь які розглядається досвід Словаччини; 3) окреслення специфіки процесів міграції до цієї країни з позиції прийняття переміщених з України; 4) виокремлення й оцінка дії держави та громадського сектору як реакції на цю ситуацію; 5) обробка даних, зібраних на основі моніторингу діяльності НУО у Словаччині за період осені 2024 р. – кінця літа 2025 р., які аналізувалися до цього часу; 6) узагальнення та концептуалізація зібраних даних.

Надзавданням передбачається демонстрація того, що співпраця місцевих органів влади (часто у взаємодії з головними державними інститутами) і НУО (регулярно у дії з міжнародними організаціями) є не менш ефективним, проте більш рідкісним (ніж державна та громадська допомога в автономній формі) механізмом у наданні гуманітарної й інтеграційної допомоги новоприбулим. На прикладі Словаччини можна спостерігати, як цей формат став альтернативою, оскільки для частини проектів був оптимальною можливістю у вирішенні проблем, які автономно (тобто лише з боку держави та громадянського суспільства) могли б бути реалізовані, але цілком менш прагматично й ефективно та більш часоємно⁷. Тому новим в нашій розробці став фокус уваги, зосереджений на третьому варіанті – кооперації зусиль поміж основними акторами – у реалізації допомоги воєнним мігрантам.

Ми використовуємо такі методи, як аналіз, синтез і порівняльний, а також аналітично-пошуковий інструментарій для опису специфіки тематичних джерел та процесів міграції. Застосовано також метод узагальнення для виокремлення тенденцій і формулювання більш детальних висновків. Важливим був метод документального аналізу, що сприяв виявленню нормативно-правових рамок особливостей міграційної політики Словаччини від 2022 р. і до осені 2025 р. щодо воєнних мігрантів з України, а також він допоміг зрозуміти логіку дій громадського сектору, що по-своєму реагував на низовому рівні у відповідь на міграційну кризу.

Досліджень, які поєднали б водночас усі аспекти, обмаль, але є низка праць зарубіжних і вітчизняних вчених, завдяки яким можна висвітлити важливі моменти. Тут зокрема варто звернутися до робіт, де вивчалася явище вимушеної міграції з України після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Розвідки українських науковців мали характер осмислення цього процесу крізь виклики для мігрантів і приймаючих суспільств, зокрема на прикладі Словаччини. Дослідження стали точкою відліку та

⁷ Вибір формату надання допомоги у кризових ситуаціях зумовлений факторами швидкості реагування та ефективністю вирішення. У певний момент ця взаємодія стає оптимальною. Оцінити, чи вирішена проблема, можна за досягненням запланованих результатів, і лише тоді слід говорити про провал або успіх проекту.

простором для широкого кола проблем. Тут можна виокремити розвідку А. Атаманенко і М. Августюк, присвячену вимушеній міграції в аспекті російсько-української війни – її впливу на Україну та країни ЄС [5]. І. Майданік доповнює цю перспективу, вивчаючи характер “хвиль” міграції, сезонні коливання потоків і фактори ухвалення рішення щодо виїзду / невиїзду, акцентуючи увагу на місці іммобільності як елементу, що формує поведінку особи [6]. Предметніше – ще у довоєнний період – висвітлила міграцію до Словаччини О. Малиновська [7], чий висновок частково підтверджені у подальших дослідженнях [8]. Ці роботи сформували певну основу для розуміння вимушеної та довоєнної міграції з України з оцінкою наслідків цих процесів.

Словацькі вчені теж зверталися до цієї проблематики. У нещодавній колективній роботі [9] вони розглядали місце громадського сектору у часи турбулентних змін, зокрема в контексті новоприбулих українців. Р. Швайгер [8] окреслила еволюцію глобального управління міграцією, демонструючи зростаючу роль недержавних акторів і муніципалітетів. Вона зазначила, що на зміну державоцентричному підходу поступово приходять більш інклюзивна модель, яка легітимізує участь громадянського суспільства та приватного сектору, і ця тенденція набула вияву у словацькому контексті.

А. Брозманова Грегорова, Ф. Бамбух і Я. Шолцова [10] вивчали мобілізацію суспільства у відповідь на приїзд мігрантів з України та показали, як об’єднання і волонтери стали першою лінією реагування, заповнюючи інституційні прогалини держави. Науковці описали перехід від спонтанної солідарності до інституціоналізованої співпраці на тлі фінансової нестабільності. А. Себїрини, Ж. Лацова, Й. Губалова і М. Маррей Свідроньова [11] сфокусувалися на досвіді українців, зокрема на бар’єрах інтеграції на ринку праці. Р. Кламар, А. Полачкова, К. Беднарова-Гібова і М. Міхалко [12] висвітлили реакцію у Східній Словаччині на прибуття мігрантів у діяльності Пряшівського університету, поєднавши аналіз практичних форм підтримки з урахуванням емоційних переживань новоприбулих. П. Шведа і М. Штефкова [13] простежили зміни у системі підтримки українців через феномен публічного тлумачення, де зазначили, що комунікаційна інфраструктура є критичною умовою забезпечення доступу до базових прав і послуг.

Проблема взаємодії НУО та держави у формуванні міграційної політики не нова. Ф. Шеррі [14] ще два десятиліття тому зауважив, що неурядові організації є основними медіаторами між інституціями, медіа та спільнотами мігрантів, оскільки поєднують сервісні й адвокаційні функції. Згодом А. Гуогіс, Д. Гуделіс, А. Стасюкянас [15] запропонували локальну перспективу, сфокусовану на співпраці об’єднань з органами місцевого самоврядування в Литві, що змогло підвищити легітимність рішень і сприяти розвитку місцевої демократії у втіленні заходів, орієнтованих на інтеграцію мігрантів. Тобто зарубіжні вчені поза українсько-словацьким науковим дискурсом у моноетнічному фокусі не зверталися до проблеми, крім узагальнених рис⁸. Щодо Сло-

⁸ Вчені та їхні колективи (крім українських і словацьких) рідко (як показав пошук у Google Scholar) приділяли увагу комбінації NGO – Migrants – Local authorities в контексті Словаччини. Ще менше праць, коли вибірку звузити до категорії Ukrainian forced (war) migrants. Тому тематика набула двостороннього характеру між країнами, звідки та куди прибули українці, і країнами-сусідами,

ваччини, то питання не отримало належного розгляду, що зумовило актуальність регіонального підходу у пошуку джерел.

Регіональна співпраця втілювалася через дослідницькі проекти, ініційовані та фінансовані міжнародними фондами і внутрішньодержавними інституціями. Вони стали одними з найцінніших серед джерел через порівняльний внесок. Тут слід згадати ініціативу Інституту етнології і соціальної антропології Словацької академії наук з партнерами з Чеської академії наук⁹. Так, у проекті “Соціальне опитування українських вимушених біженців у Словаччині”¹⁰ (втілений у 2023–2024 рр.) висвітлено закономірності й контекстуальні особливості досвіду новоприбулих. Проект став своєрідним вступом до подальшого аналізу проблеми.

Цікавою є праця “Локальні політики інтеграції мігрантів та їхні структурні механізми” [16] у межах проекту “Успішна інтеграція мігрантів у регіонах”¹¹. Дослідники показали, що ефективність залежить від місцевих інституцій, у контексті яких відбувається взаємодія між мігрантами та суспільством. Аналіз у Словаччині виявив слабку інституційну спроможність муніципалітетів, фрагментованість стратегічних документів і обмеженість у використанні фінансових інструментів. Одна з авторок підсумувала, що, попри наявність державних програм, більшість ініціатив виникають через НУО та міжнародні проекти [17].

Цінною є розвідка¹² “Роль місцевих органів влади в інтеграції біженців у країнах Вишеградської четвірки” [18], де було прослідковано, як місцеві органи влади залучені до процесів інтеграції, наслідком яких є надання статусу захисту. Вони також зазначили, що ця політика залишається переважно централізованою, а міста мають обмежені компетенції та ресурси. Я. Карак Варгова описала низький рівень системності місцевих стратегій, їхню залежність від громадського сектору і фінансування, а також виокремила позитивні практики, які впроваджували освітню та комунікаційну підтримку переміщеним [19]. Важливим є і проект¹³ “Українські біженці у країнах Вишеградської групи:

об’єднаними регіональним простором. Це найкраще втілено через дослідницькі міжнародні проекти (Див.: *Ngo migrants local authorities in slovakia. Google Академія*. URL: https://scholar.google.com/scholar?hl=uk&as_sdt=0%2C5&q=ngo+migrants+local+authorities+in+slovakia&btnG=).

⁹ Зі Словаччини, крім цього Інституту, брали участь інші підрозділи САН: Центр соціальних і психологічних наук, Інститут досліджень соціальної комунікації та Інститут соціології (Див.: *Social probe of Ukrainian refugees in Slovakia. Institute of Ethnology and Social Anthropology SAS, Centre for Social and Psychological Sciences SAS, Institute for Research of Social Communication SAS, Institute for Sociology SAS*. URL: <https://uesa.sav.sk/en/projects/social-survey-of-ukrainian-displaced-refugees-in-slovakia/>).

¹⁰ Оригінальна назва – *Social Survey of Ukrainian Displaced Refugees in Slovakia*.

¹¹ За фінансової підтримки програми Erasmus+, ключова дія 2: Стратегічні партнерства.

¹² Праця фінансово підтримана Фондом притулку, міграції та інтеграції ЄС (EU Asylum, Migration and Integration Fund) і міжнародною ініціативою V4NIEM, реалізуючи проект “Національний механізм оцінювання інтеграції” (National Integration Evaluation Mechanism) завдяки підтримці Вишеградського Фонду.

¹³ Реалізований у межах діяльності GLOBSEC і профінансований Національним фондом підтримки демократії (National Endowment for Democracy).

суспільні настрої та виклики розміщення людей, які рятуються від війни” [20], де показано, що у Словаччині головну роль у прийомі відіграли НУО, волонтери та місцеві громади, тоді як державна політика залишалася переважно реактивною.

Серед зразкових проєктів доречно виокремити дослідження за підтримки Вишеградського Фонду. По-перше, це проєкт “Гуманітарна допомога і розширення можливостей українців, які прибули до країн Вишеградської четвірки: найкращі практики” [21], де акцентовано, що синергія держави і НУО не лише підвищила ефективність допомоги, але й заклала базу для тривалої соціальної інтеграції. По-друге, це проєкт “Найкращі практики співпраці громадських організацій з місцевою владою для адвокації питань українських воєнних мігрантів” [4] з прикладами співпраці держави і НУО у країнах Вишеградської групи. Саме на цьому проєкті базується дана стаття як продовження огляду проблеми до осені 2025 р., оскільки часові межі проєкту завершилися літом 2024 р.

Важливими були аналітичні звіти, видані громадськими та міжнародними об’єднаннями, муніципалітетами й урядом як приклади механізмів для інтеграції мігрантів. Слід навести Регіональний план реагування на ситуацію в Україні [22], де описано межі об’єднаних дій понад 300 партнерів. УВКБ ООН наголосило на потребі переходу до довготривалої інтеграції та соціальної згуртованості, тому опублікувало матеріал “Сприяння інтеграції біженців: розширення можливостей муніципалітетів у Європі” [23]. Зосереджуючись на Словаччині, Центр дослідження етнічності та культури видав “Посібник із інтеграції біженців і мігрантів у містах” [24], де подано практичні рекомендації для таких сфер, як соціальні послуги, освіта, житло та охорона здоров’я. Авторки зазначають, що успішна інтеграція є двостороннім процесом, що потребує підготовки від працівників і розвитку міжкультурних компетенцій. Центр мав досвід у створенні подібних звітів, оскільки спільно зі словацькими НУО опублікував “Інтеграцію людей з України: пропозиції рішень” [25], окресливши заходи у наданні допомоги й актуальність комунікації у зменшенні проявів ксенофобії.

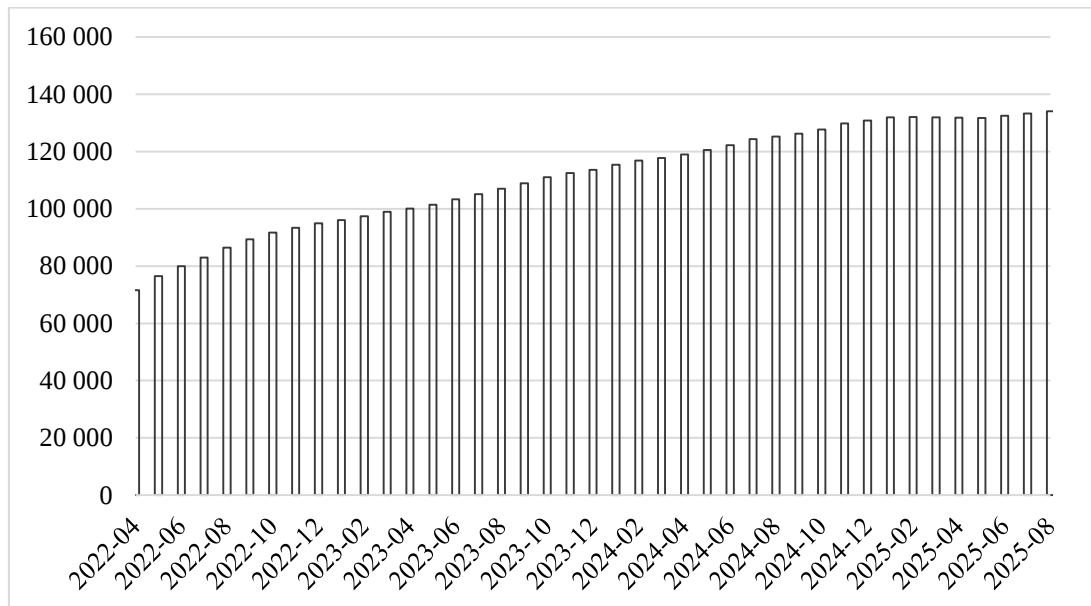
Отже, по-перше, ми бачимо з-поміж джерел інформації про українців у Словаччині не лише класичні статті та колективні монографії, але й аналітичні звіти – безпосередні (продукт діяльності центрів та НУО) та як наслідок проєктів, результати яких представлені у такій формі. По-друге, серед вчених та інших фахівців домінували словаки та українці, що є об’єктивно логічним, але специфічним аспектом. Це не виключило інтересу інших науковців. Проблема спочатку зародилася перетині предметів вивчення, але не стала явищем винятково для двох країн – вона регіоналізувалася, що було фактором інтенсифікації у проведенні міжнаціональних проєктів за підтримки організацій, фондів й урядів. По-третє, джерела мали різне відношення до предмету аналізу – фрагментарне, дотичне та безпосереднє, – проте комплексно вони показали, що є нечисленними. Це ще раз посилює актуальність статті, яка полягає у заповненні ніші в цьому аспекті, поєднуючи наявні здобутки вчених і відображаючи нові знання.

У статті послідовно розглянуто питання, які є дослідницькими завданнями. Передбачено висвітлити специфіку процесів міграції українців до Словаччини, щоб зрозуміти ситуацію в кількісному, гендерному та віковому аспектах. Заплановано ви-

окремити та оцінити дії держави та суспільства як реакцію на події в Україні, а також визначити базові поняття, через які розглядається досвід Словаччини. Передбачено опрацювання даних про діяльність НУО за період осені 2024 р. – кінця літа 2025 р., щоб доповнити матеріали та комплексно їх узагальнити.

Динаміка міграційних процесів до Словаччини у 2022–2025 рр. За даними УВКБ ООН, станом на кінець серпня 2025 р. у Словаччині перебувало понад 146 тис. воєнних мігрантів, а за статистикою Eurostat майже 134 тис. отримали статус захисту. Цифра істотна (на середину року більше ніж 5,47 млн [26]), оскільки несе значне соціально-політичне і демографічне навантаження та становить 2,7% без урахування українців, які проживали в країні до початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

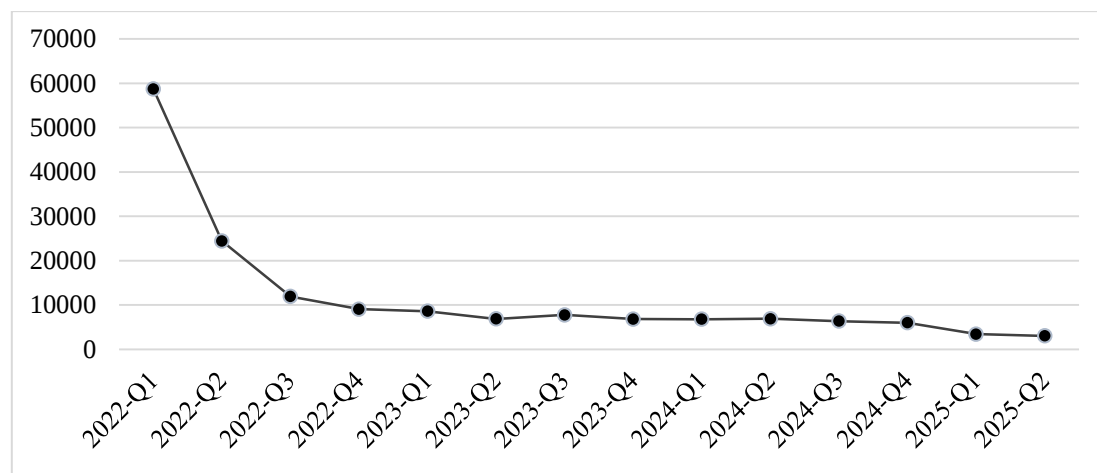
З огляду на динаміку набуття статусу, наявне поступове, проте стабільне зростання кількості осіб. Від квітня 2022 р. до серпня 2025 р. чисельність українців збільшилася на понад 50%, причому видна стала тенденція без різких коливань і спадів, що вказує на відносну збалансованість міграційних потоків. Зростання можна пов'язувати з продовженням воєнних дій і досить ефективною інтеграційною політикою. Після різкого початкового приросту темп поступово сповільнився, але зберіг позитивну динаміку. Це може свідчити про досягнення певного рівня міграційного насичення, коли більшість прибулих, які потребували захисту, його отримали, а обсяги країни перебування не дають надалі тримати первинні кількісні потоки (рис. 1).

Рис. 1. Чисельність громадян України у Словаччині з дійсним статусом тимчасового захисту за 2022–2025 рр. станом на кінець відповідного місяця, кількість осіб

Джерело: складено автором за [27].

Дані показують різке зменшення кількості позитивних рішень у 2022 р.: від майже 60 тис. у першому кварталі до близько 10 тис. у четвертому. У 2023–2024 рр. вони стабілізуються у межах 6–9 тис. з незначними коливаннями, а за I півріччя 2025 р. цифра знизилася до приблизно 3–3,5 тис. Ця тенденція символізувала етап завершення первинної хвилі прибуття мігрантів і поступове насичення системи: відбувся перехід від кризової до стабільної фази управління (рис. 2).

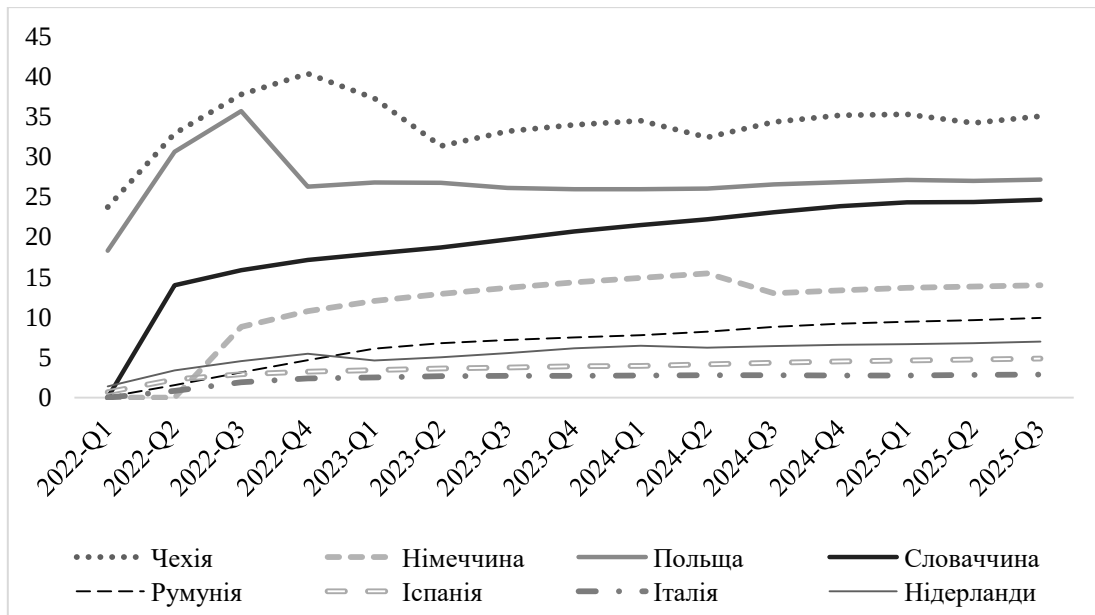
Рис. 2. Динаміка позитивних рішень щодо надання статусу тимчасового захисту громадянам України у Словаччині за 2022–2025 рр., кварталні дані, кількість рішень

Джерело: складено автором за [28].

Для аналізу міграційної ситуації цікавими є дані про кількість переміщених відносно населення країн перебування на 1000 осіб. Словаччина показала стійке зростання показників з помірним темпом серед країн Європи, розпочавши від 14 осіб у II кварталі 2022 р. і досягнувши 24 особи на кінець III кварталу 2025 р. Держава посіла четверте місце серед членів ЄС¹⁴ поруч з Кіпром, причому попереду були Чехія, Естонія та Польща [27]. Вона була сьомою за кількістю прийнятих мігрантів¹⁵, і попри відносно невеликі обсяги, демографічна вага новоприбулих була істотною, зважаючи на малу чисельність населення. Міграційне навантаження на системи – соціальні, адміністративні й інфраструктурні – виявилось пропорційно вищим. Це свідчить про залученість Словаччини до механізму надання захисту та регіональну концентрацію українців у Центральній Європі, де фактори мовної спорідненості, географічної близькості й наявності трудових зв'язків відіграють важливу роль (рис. 3).

¹⁴ Тут ми посилаємося на дані Eurostat для держав-членів ЄС про надання статусу тимчасового захисту. Статистика може поширюватися на асоційовані країни в межах співпраці, як Норвегія, Швейцарія, Ісландія та Ліхтенштейн.

¹⁵ Або восьма, якщо враховувати дані УВКБ ООН, і тоді Сполучене Королівство четверте, Молдова – дев'ята, а Нідерланди – десяті.

Рис. 3. Чисельність воєнних мігрантів зі статусом тимчасового захисту відносно населення країн ЄС з найбільшою кількістю українців за 2022–2025 рр. на 1000 осіб, кількість осіб

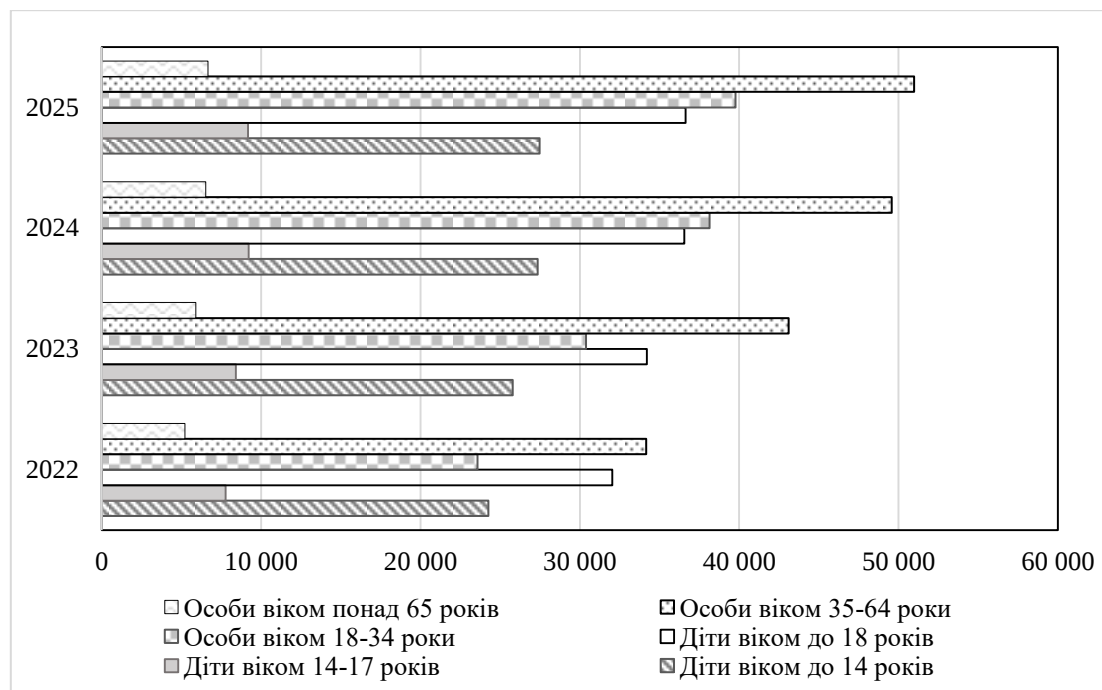
Примітка: Список скорочено до 8 (включно зі Словаччиною), оскільки Сполучене Королівство та Молдова, які входять до десяти держав у Європі за чисельністю вимушених мігрантів з України за даними УВКБ ООН, кількісно не відображаються у матеріалах Eurostat. Квартальні дані подано через середнє арифметичне, а інформацію за третій квартал 2025 р. виокремлено крізь призму двох місяців (липень – серпень). Статистика для Італії та Словаччини за перший квартал 2022 р. і Німеччини за перший і другий квартали 2022 р. відсутня.

Джерело: складено автором за [27].

За даними розподілу за віком, найчисельніша категорія – особи віком 35–64 роки, кількість яких у 2022 р. становила 34 тис., а у 2025 р. – майже 51 тис. Це вказує на стійку присутність працездатного населення, зумовлену тривалістю воєнного стану та можливостями на ринку праці Словаччини. Друга група – особи віком 18–34 роки, показники яких були меншими: від 24 тис. до майже 40 тис. осіб. Категорія “діти до 18 років” (поєднано дві групи) становила істотну частку, загальна чисельність якої залишалася відносно стабільною – у межах 32–36 тис. осіб. Це підтверджує домінування сімейного типу міграції. Водночас особи старшого віку складали найменшу кількість і не перевищили 5,0–6,5 тис. осіб, що можна пояснити обмеженням у переміщенні через фізичні та соціальні фактори (рис. 4). Вікова структура¹⁶ сигналізувала про переважання економічно активного населення. Збереження відносно високої частки осіб працездатного віку за 2022–2025 рр. може вказувати на поступову інтеграцію

¹⁶ Категорія “діти віком до 18 років” сумарно репрезентує категорії “діти віком до 14 років” і “діти віком 14–17 років”. Дані за 2025 р. наведено на кінець літа поточного року.

відповідних груп у місцеві соціально-економічні процеси або зниження рівня зворотної міграції.

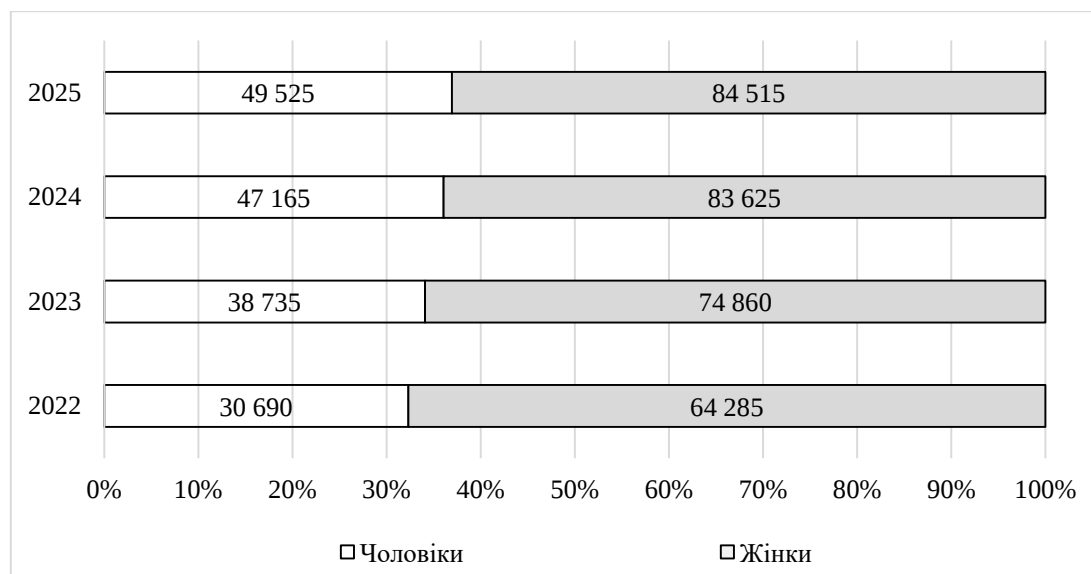

Рис. 4. Чисельність громадян України у Словаччині з дійсним статусом тимчасового захисту за 2022–2025 рр. за віковим розподілом станом на кінець року, кількість осіб

Джерело: складено автором за [27].

За гендерним розподілом дані відображають стабільне домінування жінок, які становили понад 2/3 від усіх осіб на кінець 2022 р. Далі спостерігається помірне збільшення абсолютної чисельності та частки чоловіків: їхня кількість зросла на понад 60% на середину 2025 р. Чисельність жінок збільшилася теж, але темпи їхнього приросту були нижчими. Тобто міграційний профіль мав виразно фемінізований характер, притаманний вимушеній міграції не лише на прикладі Словаччини, коли більшість чоловіків залишається в країні походження через мобілізаційні й інші обставини (рис. 5).

Отже, міграційна ситуація у Словаччині стабілізувалася після початкової хвилі прибуття вимушених мігрантів, трансформувалась з кризового процесу на контрольований і відносно збалансований. Попри невелике населення, країна зазнала значного демографічного впливу, що засвідчує її високу відкритість та інтеграційний потенціал. Серед прибулих переважало працездатне населення з домінуванням жінок, що вказує на фемінізований та економічно активний тип міграції з потенційним рухом до поступової соціально-економічної інтеграції.

Рис. 5. Чисельність громадян України у Словаччині з дійсним статусом тимчасового захисту за 2022–2025 рр., гендерний розподіл станом на кінець року, кількість осіб

Примітка: Статистика містить усі вікові категорії, про які зазначено у рис. 4. Дані за 2025 р. подано станом на кінець літа.

Джерело: складено автором за [27].

Реакція держави та роль громадянського суспільства. Словаччина від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну проявила солідарність до вимушених мігрантів. Органи влади різних рівнів активно впроваджували системи заходів, що спрямовані на задоволення потреб прибулих. За прикладом держав ЄС з 4 березня 2022 р., відповідно до статті 5 Директиви 2001/55/ЄС про тимчасовий захист (Імплементаційне рішення Ради ЄС № 2022/382), відповідний статус став механізмом у гарантії доступу до прав, працевлаштування, соціального захисту та державних послуг.

Національне законодавство Словаччини регулюється декількома законами у міграційній сфері. Законом № 404/2011 щодо проживання іноземців (остання поправка набула чинності 1 січня 2023 р.) передбачено продовження доступу осіб зі статусом тимчасового захисту до приватного житла, медичних послуг, ринку праці та освіти, а також соціальних виплат для сімей з дітьми, безробітних або осіб з інвалідністю [22, с. 183–199]. Натомість Закон № 480/2002 про надання притулку (набув чинності у червні 2023 р.) передбачав продовження терміну допомоги та її доступність. Він був доповнений Постановою уряду № 179/2023 Coll. та іншими урядовими і парламентськими актами [29].

У Словаччині відсутнє автономне інтеграційне законодавство, але міграція та інтеграція як питання закріплені у документах, зокрема Інтеграційній політиці Словацької Республіки (Постанова уряду № 45 від 29 січня 2014 р.) та програмі “Міграційна

політика Словаччини: перспектива до 2025 року”, де передбачалися організація трудової міграції та інтеграція прибулих. Вони були ухвалені ще до повномасштабного вторгнення Росії в Україну, але лягли в основу адаптаційних механізмів українців. Документи регулярно оновлювались як реакція на поточні потреби [30].

У 2025 р. було ухвалено Національну стратегію управління притулком та міграцією, яка визначала інтеграцію як довготривалий процес, де поєднано зобов'язання держави та зусилля мігрантів. Документ передбачав систему заходів, де увага приділялась участі місцевих громад і НУО, а також створенню механізмів моніторингу результатів інтеграції. Ця співпраця дозволила компенсувати слабкі сторони державних програм як обмежену інституційну спроможність [31; 32]. І тому Словаччина представила доволі комплексний підхід до інтеграції мігрантів. Нормативно-правові зміни, розробка та доповнення стратегічних документів і спроби налагодження активної співпраці з НУО створило міцне підґрунтя для реагування на гуманітарну кризу.

Громадянський сектор також відіграв важливу роль у підтримці українців: громадські об'єднання організовували та координували заходи, спрямовані на полегшення інтеграції, адаптації та захисту, активно взаємодіючи з державними установами. Проте, попри створення сприятливого середовища, залишаються структурні виклики щодо доступу до житла, опцій в освіті та працевлаштуванні, які впливають на соціально-економічну інтеграцію та самозабезпечення прибулих. Проблеми визначили доцільність потреби у подальшому залученні громадських організацій у наданні комплексних послуг мігрантам [33].

У Словаччині відсутні консультативні органи з питань інтеграції мігрантів. Тому відбулося посилення співпраці між державними установами та суспільством. У 2022 р. підписано Меморандум між Міністерством внутрішніх справ Словацької Республіки та НУО про координацію дій у зв'язку з прибуттям українців [34]. Не менш ефективним був і Міжвідомчий словацький підрозділ з планування реагування на потреби біженців, що об'єднав понад 20 національних і міжнародних організацій [22, с. 196]. Була задіяна і Словацька гуманітарна рада як коаліція волонтерських утворень з понад сотнею структур [30]. Особливу роль відігравали релігійні організації, що пропонували широкий спектр допомоги різного характеру. Відповідно, НУО були активними у процесах підтримки українців. Робота охопила різну допомогу та програми, а успіх у реалізації заходів значним ступенем залежав від взаємодії з державою та міжнародними інституціями. Це партнерство сприяло формуванню системності у питанні адаптації переселенців у словацьке суспільство.

Операціоналізація основних понять дослідження. Надання гуманітарної та інтеграційної допомоги українцям розглядається у межах дискусії про взаємодію громадського сектору та місцевої влади у сфері публічного управління. У джерелах ця взаємодія визначається поняттями “публічно-громадське партнерство” (англ. public–civil partnership), “колаборативне врядування” (англ. collaborative governance), “спільне виробництво публічних послуг” (англ. co-production of public services) і “мережеве врядування” (англ. network governance) [35–37]. У різних підходах виокремлюють роль горизонтальних форм співпраці між державними та недержавними акто-

рами у досягненні суспільно значущих цілей, особливо в умовах кризових ситуацій і підвищеного попиту на публічні послуги.

Ми пропонуємо визначати партнерство між НУО та місцевими органами влади як інституціоналізовану взаємодію, спрямовану на спільне вирішення соціальних проблем через об'єднання ресурсів, експертизи та легітимності сторін. Згідно з колаборативним врядуванням, ця співпраця передбачає залучення неурядових акторів до ухвалення рішень на принципах довіри, взаємної відповідальності та спільної мети [35]. За підходом спільного виробництва публічних послуг суспільство розуміють через продукування благ, що сприяють підвищенню ефективності та легітимності державної політики [36]. А за мережевим врядуванням партнерство стає частиною ширшої системи управління, де інститути держави взаємодіють з НУО на засадах взаємної залежності [37].

З аналітичної точки зору партнерство операціоналізоване через наявність проєктів та програм, участі НУО у дорадчих органах, механізмів фінансування громадських ініціатив, а також рівня довіри та взаємодії між акторами держави і суспільства. З аналітичної точки зору особливу роль мають партнерські відносини між муніципалітетами, організаціями, релігійними фондами та міжнародними структурами, які спільно забезпечували у 2022–2025 рр. базові потреби мігрантів.

Ще одним ключовим поняттям є гуманітарна допомога¹⁷, яку визначено як сукупність дій, спрямованих на задоволення базових потреб, постраждалих від конфлікту, переслідувань і надзвичайних ситуацій людей, незалежно від їхнього політичного статусу [38; 39]. За підходом людської безпеки вона розглядається як короткострокова підтримка та елемент забезпечення базової безпеки людини [40], а з позицій концепції розбудови стійкості поняття фокусується на зміцненні спроможності індивідів і громад протистояти кризам і відновлювати життєві функції [41].

Емпірично гуманітарна допомога може вимірюватися через обсяги і типи послуг, кількість отримувачів, ступінь координації між надавачами та роль місцевих органів влади в забезпеченні до них доступу. Для 2022–2025 рр. був властивий перехід від початкової фази кризової допомоги до більш стабільних й інституціоналізованих механізмів підтримки, реалізованих спільно громадським сектором, муніципалітетами та міжнародними партнерами.

Поняття “інтеграційна допомога” охоплює заходи, спрямовані на соціальну, економічну та культурну адаптацію мігрантів у суспільстві, що їх прийняло [42]. Виокремлюють структурний (самодостатність і доступ до послуг), соціальний (участь у громадському житті та міжособистісні зв'язки) і культурний (прийняття цінностей і норм спільноти перебування) виміри в різних підходах. Це посилює підхід багаторівневого управління, що пояснює інтеграційну політику крізь призму процесів формування та функціональну координацію державних, регіональних і громадських структур [43]. Важливим є орієнтований на громаду підхід, що демонструє ключову роль спільнот і НУО у побудові інтеграційної інфраструктури [44].

¹⁷ Визначення є синтетичним, утвореним на основі двох джерел.

Операціоналізація інтеграційної допомоги спиратиметься на такі показники, як доступ до послуг, участь у місцевих ініціативах, наявність програм адаптації, а також ступінь взаємодії та координації між частинами суспільства. Для Словаччини це проявлялось у роботі центрів підтримки, мовних курсах, освітніх програмах й ініціативах соціального підприємництва, що реалізуються спільно з місцевою владою, громадськими та міжнародними партнерами за логікою, як надавалася гуманітарна допомога.

Як наслідок, поняття партнерства між громадським сектором і місцевою владою, гуманітарної та інтеграційної допомоги утворюють взаємопов'язану аналітичну конструкцію, яка дозволяє дослідити чіткіше та детальніше не лише ефективність окремих інструментів підтримки воєнних мігрантів, але й особливості місцевого управління у Словаччині під впливом кризи вимушеної міграції 2022–2025 рр.

Досвід співпраці НУО та місцевої влади: приклади, періоди й узагальнення. Розуміння специфіки взаємодії громадського сектору та місцевої влади у наданні допомоги мігрантам спирається на емпіричні дані (попередні за 2022–2024 рр. та нові за 2025 р.). Ці дані містять інформацію про роботу п'яти об'єднань, що стали виконавцями, координаторами і партнерами у відповідних проєктах. Аналіз дозволив цілісно оцінити цю динаміку у взаємодії з місцевими органами влади і зміст реалізованих заходів.

Це були неурядові організації, зокрема “Людина в небезпеці”, “Ліга захисту прав людини”, “EQUITA”, “МЕМО 98” та “CVEK”, що репрезентували різні типи інституцій – гуманітарні, правозахисні, комунікаційні й аналітичні. Разом з органами влади вони сформували багаторівневу мережу, що реагувала на виклики з прибулими. Сумарно структури реалізували десять проєктів, спрямованих на задоволення потреб, адаптацію, супровід і формування позитивного суспільного дискурсу. Це демонструє структурованість громадського сектору, що охопив широкий спектр напрямів. Тому варто розглянути активності вказаних об'єднань, що діяльнісно були найбільш помітними у сфері допомоги новоприбулим¹⁸ [4, с. 64–85].

“Людина в небезпеці” (ориг. *Človek v ohrození*)¹⁹ стала однією з головних у наданні допомоги у 2022 р., забезпечуючи притулок, харчування, базові потреби й психологічну підтримку прибулим – у проєкті “SOS Ukrajina”. У 2023 р. акцент поволі змістився на інтеграційні й освітні програми. Так, проєкт “Програма соціальної інтеграції дітей з України” охопив роботу з відділом освіти і молоді у дошкільному закладі м. Жиліна. Паралельно організація взяла участь у роботі Інтеграційного центру Кошицького краю, де втілено консультаційні та мовні програми. У 2024–2025 рр. діяльність продовжувалася, хоч і з меншим обсягом фінансування. Об'єднання і надалі є ключовим партнером для SlovakAid, УВКБ ООН, органів місцевої та регіональної влади, підтримуючи міжкультурну взаємодію, соціальну адаптацію і дитячий розвиток.

¹⁸ Кількісні параметри програм і проєктів свідомо упускаються, оскільки не порівнюються та узагальнюються.

¹⁹ *Človek v ohrození*. URL: <https://clovekvohrozeni.sk/>

“Ліга захисту прав людини” (ориг. Liga za ľudské práva)²⁰ від початку війни зосередилася на юридичному супроводі осіб зі статусом тимчасового захисту. Вона здійснювала консультації щодо статусу, житла, працевлаштування та об’єднання сімей. У 2023–2024 рр. Ліга розширила діяльність, відкривши інтеграційні центри у Братиславі та Кошице, де дотепер проводяться мовні курси, інформаційні сесії та правова допомога. Організація проводить просвітницько-навчальні тренінги в масштабі держави, як із запобігання ксенофобії, расизму та ненависті щодо вимушених мігрантів. Об’єднання залишається найактивнішим у правовій сфері, а його діяльність перейшла у формат інтеграційної підтримки. Зв’язки, встановлені на початку 2022 р. з місцевою та регіональною владою, Міністерством юстиції Словачкої Республіки, Департаментом поліції у справах іноземців і багатьма іншими НУО лише поглибилися й інтенсифікувалися.

“Equita”²¹ спеціалізується на питаннях медичної та психологічної допомоги. У 2022–2023 рр. вона забезпечувала консультації для переселенців через програму “Health to Communities”, підтриману CARE International, UNICEF і місцевими та регіональними органами влади. Проєкт завершився у травні 2024 р., проте “Equita” залишилась у мережі партнерів, що надають базову медичну підтримку мігрантам через регіональні ініціативи. У 2025 р. активних програм не зафіксовано, але організація продовжує працювати у цій сфері.

“МЕМО 98”²² відома дослідженнями медіа та дезінформації, у 2023 р. представила проєкт “Support for Ukrainian Refugees through Media” з місцевими органами влади, ЮНЕСКО, Caritas у Словаччині та партнерами з ЄС. Його метою було покращення якості інформації про воєнних мігрантів у медіа Словаччини, а також боротьба зі стереотипами та підтримка журналістів, які висвітлюють інтеграцію. Проєкт завершено у січні 2024 р., і надалі “МЕМО 98” повернулася до свого базового напрямку – моніторингу виборчих медіакампаній, а програм, спрямованих на питання вимушених мігрантів, у 2024–2025 рр. не було зафіксовано. Проєкт хоча й був короткостроковим, але тематично важливим, і подальша дотичність організації до теми була знижена.

CVEK (ориг. Centrum pre výskum etnicity a kultúry)²³ зосереджений на дослідженнях соціальної інтеграції та етнічної рівності. У 2023–2024 рр. було реалізовано два масштабні проєкти – “Developing strategic plans for inclusion of Ukrainian children and families” та “Capacity building of municipalities in refugee inclusion”, обидва за підтримки UNICEF, УВКБ ООН та місцевих органів влади. Їхньою метою було сформулювати довгострокові підходи до інтеграції мігрантів на рівні громади, підготувати муніципалітети та розробку стратегій включення прибулих. Проєкти завершилися у 2024 р., але CVEK продовжує досліджувати та робити аналітичні огляди.

Спираючись на зазначене та додаткову інформацію на вебресурсах організацій, було узагальнено дані (табл. 1), зокрема звертаючись до періодизації, виокремлено і часові проміжки.

²⁰ Liga za ľudské práva. URL: <https://www.hrl.sk/sk>

²¹ EQUITA. URL: <https://www.equita.sk/>

²² MEMO 98. URL: <https://memo98.sk/>

²³ CVEK. URL: <https://cvek.sk/>

Таблиця 1

**Досвід співпраці НУО та органів влади у Словаччині за 2022–2025 рр.
крізь призму проєктів підтримки українських воєнних мігрантів**

Організація	Кількість проєктів	Назва проєкту	Партнери	Тривалість	Територія	Сфера
Людина в небезпеці	2	Програма соціальної інтеграції дітей з України	Відділ освіти і молоді м. Жиліна, Ліга психічного здоров'я	2022/2023 – дотепер	Жиліна	Гуманітарна, психосоціальна
		SOS Ukrajina	SlovakAid, УВКБ ООН, органи місцевої влади		Кошицький, Пряшівський, Банськобистрицький, Жилінський краї	Освітня, соціально-інтеграційна
Ліга захисту прав людини	4	Юридичні послуги для нужденних у Словаччині	Місцеві органи влади в м. Братислава, Департамент поліції у справах іноземців	2022 – дотепер	Братислава	Правозахисна, юридично-консультаційна
		Інтеграція людей з України	Людина в небезпеці, Mareena, CVEK, Nadácia Milana Šimečku, інші НУО, місцеві та регіональні органи влади		Словаччина	Правозахисна, юридично-консультаційна
		Інтеграційний центр Кошицького краю	Людина в небезпеці, Mareena, місцеві органи влади, DEDO Foundation, ETP Slovakia, Everyone for the Family, DORKA, Ліга психічного здоров'я, Архиспархіяльна благодійна організація, Oáza		Кошицький край	Інформаційно-адвокаційна, інклюзія
		Запобігання ксенофобії, расизму та ненависті щодо вимушених мігрантів	Міністерство юстиції	2022	Братислава, а згодом – Словаччина	Соціально-правова
EQUITA	1	Health to Communities	CARE International, UNICEF, місцеві та регіональні органи влади	2022 – травень 2024	Братиславський край, Братислава	Медична, соціальної безпеки
MEMO 98	1	Support for Ukrainian Refugees through Media	DW Akademie, The European Broadcasting Union, The Norwegian Refugee Council, місцеві органи влади, Caritas, ЮНЕСКО	Серпень 2023 – січень 2024	Словаччина	Інформаційно-комунікаційна, соціально-інтеграційна
CVEK	2	Developing strategic plans for inclusion of Ukrainian children and families	Місцеві органи влади, ЮНЕСКО	Травень 2023 – квітень 2024	Словаччина, обрані муніципалітети	Інтеграційна
		Capacity building of municipalities in refugee inclusion	УВКБ ООН, місцеві органи влади	Січень – грудень 2024	Тренчин, Тернова, Сенець, Жиліна	Соціально-інтеграційна

Джерело: складено автором.

На першому етапі (2022–2023 рр.) переважало кризове реагування, коли увага концентрувалася на базових потребах новоприбулих – тимчасовому житлі, харчуванні, медичних і психологічних послугах. Додатково зосереджено зусилля на правовій допомозі, наданні консультацій з питань статусу тимчасового захисту, працевлаштування та доступу до освіти, що створило базу для переходу до інтеграційних практик.

У 2024 р. розпочалася фаза стабілізації, тобто другий етап, який характеризувався зміною короткострокових ініціатив у програми інтеграційної підтримки. Реалізовано проекти, спрямовані на розширення можливостей серед мігрантів, інформаційно-комунікаційну протидію дезінформації та побудову інклюзивного медіадискурсу про українців. Важливими були дослідницькі й освітні ініціативи, орієнтовані на інтеграцію дітей, та розробка звітів і рекомендацій для місцевих і регіональних органів влади.

У 2025 р. (до початку осені) розпочався третій етап, який можна визначити як період інституціоналізації підтримки. Кількість проектів скоротилася, але зберігся рівень активності організацій у контексті соціальної та міграційної політики держави. Утворення стали суб'єктами у наданні послуг у партнерстві з органами влади та міжнародними організаціями. Завершення програм стимулювало переорієнтацію діяльності на інші сфери. Однак НУО залишаються дотепер у фокусі проблем, пов'язаних з вимушеними мігрантами, хоча у значно (принаймні кількісно) меншій дотичності.

Географічно реалізація проектів концентрувалась у містах з найбільшою часткою мігрантів, а це були Братислава, Кошице, Пряшів й інші пункти. Це пояснюється наявністю розвиненої мережі партнерства між міжнародними та словацькими НУО і місцевими громадами. Слід також врахувати інтерес місцевих і регіональних органів влади, які втілювали політику країни на міграційну кризу. Внаслідок цього ствердилася модель багаторівневого управління, коли різні актори забезпечують механізми інтеграції.

Отже, ці дані показують, що Словаччина за 2022–2025 рр. пройшла шлях від реактивної гуманітарної допомоги до стратегічного управління процесами інтеграції. Це було невід'ємним компонентом соціальної та міграційної політики і зразком ефективної (хоч не регулярної) взаємодії між урядовими, неурядовими (зокрема міжнародними) та муніципальними інституціями. Синергія НУО та органів влади створила умови для довготривалої (і, можна припустити, цілком успішної) інтеграції вимушених мігрантів, поєднуючи гнучкість громадського сектору з інституційною підтримкою держави.

Ця специфіка вплинула на формування комплексної системи підтримки, де поєднано елементи гуманітарного реагування та інтеграційної політики. У її центрі опинилися не лише державні інституції, але й громадські організації, місце яких поступово змінилося від посередницького до стратегічного. Співпраця між органами влади та НУО набула характеру інституціоналізованого партнерства, що функціонує на принципах довіри, розподілу ресурсів і відповідальності. Тут громадські утворення забезпечили гнучкість реагування та оперативність, тоді як державні структури – легітимність і координаційний потенціал. У результаті модель багаторівневого

управління змогла поєднати в цілісне поле гуманітарні, соціальні, освітні та інші функції. Процес був свідченням зрілості словацького суспільства та його здатності діяти як повноправний партнер держави у кризових умовах. Отже, ефективна інтеграція мігрантів потребує нормативного та фінансового підґрунтя, а також синергії між інституціями різного масштабу і природи. Формат співпраці не став новим, оскільки в інших державах світу присутні аналогічні міграційні виклики, але показав ефективне (хоча й складне в реалізації) поєднання гуманітарних принципів з інституційною спроможністю і соціальною стійкістю.

Висновки. Співпраця НУО та місцевих органів влади у наданні допомоги мігрантам з України відображає реалізацію альтернативної до традиційних варіантів моделі кризового управління. Вона інтегрувала інституційну стабільність державних структур і гнучкість неурядового сектору, що сприяло швидкому реагуванню на виклики та перехід від короткострокової допомоги до системних інтеграційних практик. Організації перестали бути лише посередниками між владою, набувши статусу рівноправних партнерів у формуванні та реалізації локальної політики.

Формат партнерства не був єдиним механізмом допомоги, але став одним із найбільш інклюзивних, адже він передбачав ширше залучення різних суб'єктів – від муніципальних інституцій і громадських організацій до освітніх, релігійних і міжнародних структур. Завдяки цій кооперації вдалося досягти узгодженості дій, зменшити дублювання функцій і підвищити результативність послуг. Тут ми спостерігаємо властиву для західного світу тенденцію – перехід від державоцентричної моделі до горизонтальних форматів взаємин між акторами. Схожа спільнодія є ключовим елементом адаптації міграційних систем до тривалих криз, оскільки поєднує ресурси, експертність і формує нові канали довіри між владою та суспільством.

Узагальнення словацького досвіду дає підстави відзначити, що співпраця, заснована на принципах багаторівневого управління та соціального партнерства, є ефективною і може бути орієнтиром для інших країн Центральної та Східної Європи, де українців найбільше. Вона демонструє, що гуманітарна політика в умовах війни і вимушеної міграції повинна розвиватися не лише згори, але й через інклюзивні мережі взаємодії, які забезпечують більш гнучке, цілісне та стійке реагування.

Попри переваги, партнерство спричиняє і труднощі, які можуть ускладнювати ефективну взаємодію. До них належить процес узгодження рішень у разі різного бачення стратегічних пріоритетів і розбіжностей у підходах у вирішенні завдань. Делегування та виконання рішень можуть стикатися з бар'єрами, якщо партнери мають відмінні організаційні структури, рівні автономії і стандарти контролю. Важливою є ситуація, коли виникає потреба швидкої реакції на непередбачувані обставини, як міграційна криза. Це може спричинити паузи у реалізації спільних проєктів і підвищити ризики появи конфліктів. Виникає об'єктивна необхідність розробки ефективних механізмів комунікації, координації та прийняття рішень, які мінімізували б негативні наслідки.

Ідея та практика співпраці є добре відомими й широко обговорюваними у науковому і практичному аспектах, але дослідження залишаються неповними, а реалізація відбувається не завжди. Сьогодні мало хто заперечить ефективність і результативність

формату партнерства у сфері міграції, але наявність прибулих зовсім не гарантує його впровадження щодо них. Як показує досвід Словаччини, співпраця може бути успішно реалізована, і хоча кількість втілених проєктів була невеликою, їхня якість і наслідки слід оцінити позитивно, що робить країну цікавим прикладом для аналізу, оскільки можна передбачати, що процеси міграції продовжуватимуться надалі.

Подальші дослідження варто зосередити на порівняльному аналізі досвіду взаємодії НУО та місцевих органів влади у країнах перебування мігрантів. Це допоможе з'ясувати ефективність співпраці у просторовій перспективі. Фокус уваги доречно приділити і явищу партнерства як залученню місцевих спільнот до реакції на виклики, що може розглядатися крізь форми кризового управління, що поєднують державні та недержавні ресурси для механізмів соціальної адаптації. Отримані результати можуть стати основою для стратегій міграційної політики, зорієнтованих на інклюзивність і посилення довіри.

Список використаних джерел

1. Найкращі практики співпраці громадських організацій з місцевою владою для адвокації питань українських воєнних мігрантів. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2024. URL: <https://miok.lviv.ua/science/najkrashhi-praktyky-spivpraczy-gromadskyh-organizacij-z-miscevoyu-vladoyu-dlya-advokaciyi-pytan-ukrayinskyh-voyennyh-migrantiv/>
2. Ukraine Refugee Situation – Data Explanatory Note. Operational Data Portal. Geneva, Switzerland: United Nations High Commissioner for Refugees, 2025.
3. Beneficiaries of temporary protection at the end of the month by citizenship, age and sex – monthly data. Luxembourg: Eurostat, 2025. https://doi.org/10.2908/MIGR_ASYTPSM
4. Ключковська І., П'ятковська О., Долінська О., Гнатюк В. Найкращі практики співпраці громадських організацій з місцевою владою для адвокації питань українських воєнних мігрантів. Львів: Міжнародний інститут освіти, культури і зв'язків з діаспорою, 2024. 88 с.
5. Atamanenko A., Avhustiuk M. Forced migration from Ukraine during the Russian Ukrainian war: impact on the EU and Ukraine. *Nova Polityka Wschodnia*. 2023. Vol. 3 (38). P. 38–59.
6. Maidanik I. The forced migration from Ukraine after the full scale Russian invasion: dynamics and decision making drivers. *European Societies*. 2023. Vol. 2 (26). P. 469–480. <https://doi.org/10.1080/14616696.2023.2268150>
7. Малиновська О. Міграція українців до Словаччини: тенденції та перспективи. *Демографія та соціальна економіка*. 2022. Vol. 1 (47). С. 70–87. <https://doi.org/10.15407/dse2022.01.070>
8. Schweiger R. The role of non-state actors and cities in global migration and refugee governance. *Non-Governmental Organizations – Role and Performance in Turbulent Times* / M. Murray Svidroňová (Ed.). London: IntechOpen, 2024. Chapter 1. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1005370>
9. Non-Governmental Organizations – Role and Performance in Turbulent Times / Murray Svidroňová M. (Ed.). London: IntechOpen, 2024. 160 p. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1002127>
10. Brozmanová Gregorová A., Bambúch F., Šolcová J. The Role of the Non-Governmental Organisations and Volunteers in Organising Support for Ukrainian Refugees: The Case Study from Slovakia. *Non-Governmental Organizations – Role and Performance in Turbulent Times* / M. Murray Svidroňová (Ed.). London: IntechOpen, 2024. Chapter 3. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1005084>
11. Seberini A., Lacová Ž., Gubalová J., Murray Svidroňová M. The Challenges of Ukrainian Refugees in Slovakia – Labour Market Integration Aspects with the Help of NGOs. *Non-Governmental Organizations – Role and Performance in Turbulent Times* / M. Murray Svidroňová (Ed.). London: IntechOpen, 2024. Chapter 2. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1004918>

12. Klamár R., Poláčková A., Bednářová-Gibová K., Michalko M. Eastern Slovak Responses to the Ad Hoc Influx of Refugees from Ukraine: A Case Study of Refugee Assistance by the University of Presov in the Context of Emotionality. *Geography of Time, Place, Movement and Networks* / S.D. Brunn (Ed.). Cham: Springer, 2024. Vol. 5. P. 75–106. https://doi.org/10.1007/978-3-031-58041-3_5
13. Šveda P., Štefková M. From Chaos to Coordination: The Evolution of Refugee Support in Slovakia Post-Ukraine Invasion. *Assistance to Ukrainian War Refugees in Central Europe (2022–2024)* / M. Dziekońska, K. Luczaj (Eds.). Cham: Palgrave Macmillan, 2025. P. 51–73. https://doi.org/10.1007/978-3-031-86181-9_3
14. Sharry F. NGOs and the future of the migration debate. *Journal of International Migration and Integration*. 2000. Vol. 1 (1). P. 121–130. <https://doi.org/10.1007/s12134-000-1011-7>
15. Guogis A., Gudelis D., Stasiukynas A. The importance of the NGO–municipal relations in developing local democracy. A case study of two Lithuanian municipalities. *International Review on Public and Non-profit Marketing*. 2008. Vol. 1 (5). P. 15–33. <https://doi.org/10.1007/s12208-008-0004-7>
16. Jelínková M. (Ed.). Local Migrant Integration Policies and Their Structural Mechanisms. A Comparative Study of the Czech Republic, Slovakia, Germany and Belgium. Prague: Karolinum Press, 2023. 141 p. <https://doi.org/10.14712/9788024641959>
17. Bargerová Z. Legislative Setting and Strategic Grounding of Migrant Integration Policies in Slovakia. *Local Migrant Integration Policies and Their Structural Mechanisms. A Comparative Study of the Czech Republic, Slovakia, Germany and Belgium* / M. Jelínková (Ed.). Prague: Karolinum Press, 2023. P. 56–88. <https://doi.org/10.14712/9788024641959.4>
18. Soltész B. (Ed.). The role of local governments in the integration of refugees in the V4 countries. Budapest: Menedék Association, 2021. URL: <https://www.cidob.org/en/publications/role-local-governments-integration-refugees-v4-countries>
19. Karak Vargová J. Slovakia. *The role of local governments in the integration of refugees in the V4 countries* / B. Soltész (Ed.). Budapest: Menedék Association, 2021. Chapter 2.4. P. 22–27.
20. Mishchuk Z., Vlasenko R. Ukrainian refugees in Visegrad countries: Societal attitudes and challenges of accommodating people fleeing the war. Bratislava: GLOBSEC, 2023. 36 p. <https://www.globsec.org/what-we-do/publications/ukrainian-refugees-visegrad-countries-societal-attitudes-and-challenges>
21. Humanitarian Aid and Empowerment of Ukrainian Refugees: The Case of Visegrad Group countries: Czechia, Hungary, Poland, and Slovakia (1st ed.) / D. Morón, M. Madej, J. Csoba (Eds.). Routledge, 2025. <https://doi.org/10.4324/9781003505778>
22. Ukraine Situation: Regional Refugee Response Plan 2024 (January–December 2024). Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees, 2024. 219 p. URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/105903>
23. Promoting Refugee Integration and Inclusion: Empowering Municipalities Across Europe (Integration Policy Brief, August 2024). Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees, Regional Bureau for Europe, 2024. URL: <https://reliefweb.int/node/4088726>
24. A roadmap to integrating refugees and foreigners in cities. Bratislava: Centrum pre výskum etnicity a kultúry, 2023. 68 p. URL: <https://cvek.sk/en/a-roadmap-to-integrating-refugees-and-foreigners-in-cities-3/>
25. Integrácia ľudí z Ukrajiny: Návrhy riešení. CVEK, Nadácia Milana Šimečku, Človek v ohrození, Liga za ľudské práva, Mareena. Bratislava: CVEK, 2022. 44 p. URL: <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/ukrajina/integracia-ludi-z-ukrajiny-navrhy-rieseni>
26. Slovakia Population. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. Dadax Ltd, USA: Worldometer, 2025.
27. Beneficiaries of temporary protection by citizenship – per thousand persons. Luxembourg: Eurostat, 2025. https://doi.org/10.2908/MIGR_ASYTPSPOP
28. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex – quarterly data. Luxembourg: Eurostat, 2025. https://doi.org/10.2908/MIGR_ASYTPFQ

29. Slovakia. Refworld. Global Law & Policy Database. Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees, 2025.
30. Country profiles – Slovakia. Vatican: Integral Human Development, 2024.
31. Slovakia adopts new strategy for governance of asylum and migration. Brussels, Belgium: European Commission, 2025.
32. Migrant integration in Slovakia: Updates and facts. Brussels, Belgium: European Commission, 2025.
33. Without clear goals and measurable outcomes: Slovakia remains stalled in migrant integration. Bratislava, Slovakia: Supreme Audit Office of the Slovak Republic, 2025.
34. Memorandum o spolupráci pri riešení mimoriadnej situácie v súvislosti s príchodom veľkého počtu ľudí z Ukrajiny na územie Slovenskej republiky spôsobeným eskaláciou ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny. Slovakia: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2022. URL: https://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/participacia/2022/Konferencia_Na%20spolupraci%20zalezi/Memorandum%20o%20spolupraci%20Ukrajina%20OPS%20verzia%20final%2018.10.2022.pdf
35. Ansell C., Gash A. Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 2008. Vol. 4 (18). P. 543–571. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum032>
36. Osborne S. The New Public Governance: Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance. London: Routledge, 2010. 432 p. <https://doi.org/10.4324/9780203861684>
37. Agranoff R. Managing within networks: Adding value to public organizations. Washington, D.C.: Georgetown University Press, 2007. 274 p.
38. Strengthening of the coordination of humanitarian emergency assistance of the United Nations (A/RES/46/182). New York: United Nations General Assembly, 1991. <https://undocs.org/en/A/RES/46/182>
39. Humanitarian principles. New York, Geneva: United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, n.d.
40. United Nations Development Programme (UNDP). Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security. Oxford: Oxford University Press, 1994.
41. Béné C., Newsham A., Davies M., Ulrichs M., Godfrey-Wood R. Review Article: Resilience, Poverty and Development. *Journal of International Development*. 2014. Vol. 5 (26). P. 598–623. <https://doi.org/10.1002/jid.2992>
42. Ager A., Strang A. Understanding Integration: A Conceptual Framework. *Journal of Refugee Studies*. 2008. Vol. 2 (21). P. 166–191. <https://doi.org/10.1093/jrs/fen016>
43. Hooghe L., Marks G. Unraveling the Central State, but How? Types of Multi-level Governance. *American Political Science Review*. 2003. Vol. 97 (2). P. 233–243. <https://doi.org/10.1017/S0003055403000649>
44. A community-based approach in UNHCR operations. Geneva, Switzerland: United Nations High Commissioner for Refugees, 2008.

Надійшла 14.11.2025

Прорецензована 25.11.2025

Доопрацьована 09.12.2025

Прийнята до друку після доопрацювання 16.12.2025

Опублікована 30.12.2025

References

1. Best partnership practices of NGOs with local authorizes in advocacy Ukrainian refugees' issues. Lviv: Publishing House of Lviv Politechnic National University, 2024. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/visegrad_eng-2-1.pdf

2. Ukraine Refugee Situation – Data Explanatory Note. Operational Data Portal. (2025). Geneva, Switzerland: United Nations High Commissioner for Refugees.
3. Beneficiaries of temporary protection at the end of the month by citizenship, age and sex – monthly data. (2025). Luxembourg: Eurostat. https://doi.org/10.2908/MIGR_ASYTPSM
4. Kliuchkovska, I., Pyatkovska, O., Dolinska, O., Hnatiuk, V. (2024). Best partnership practices of NGOs with local authorities in advocacy Ukrainian refugees' issues. Lviv: NGO International institute of education, culture and diaspora relations [in Ukrainian]
5. Atamanenko, A., Avhustiuk, M. (2023). Forced migration from Ukraine during the Russian Ukrainian war: impact on the EU and Ukraine. *Nova Polityka Wschodnia*, 38 (3), 38-59.
6. Maidanik, I. (2023). The forced migration from Ukraine after the full scale Russian invasion: dynamics and decision making drivers. *European Societies*, 26 (2), 469-480. <https://doi.org/10.1080/14616696.2023.2268150>
7. Malynovska, O. (2022). Migration of Ukrainians to Slovakia: trends and prospects. *Demography and Social Economy*, 47 (1), 70-87. <https://doi.org/10.15407/dse2022.01.070> [in Ukrainian]
8. Schweiger, R. (2024). The role of non-state actors and cities in global migration and refugee governance. In M. Murray Svidroňová (Ed.), *Non-Governmental Organizations – Role and Performance in Turbulent Times* (Chapter 1). London: IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1005370>
9. Murray Svidroňová, M. (Ed.). (2024). Non-Governmental Organizations – Role and Performance in Turbulent Times. London: IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1002127>
10. Brozmanová Gregorová, A., Bambúch, F., Šolcová, J. (2024). The Role of the Non-Governmental Organisations and Volunteers in Organising Support for Ukrainian Refugees: The Case Study from Slovakia. In M. Murray Svidroňová (Ed.), *Non-Governmental Organizations – Role and Performance in Turbulent Times* (Chapter 3). London: IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1005084>
11. Seberini, A., Lacová, Ž., Gubalová, J., Murray Svidroňová, M. (2024). The Challenges of Ukrainian Refugees in Slovakia – Labour Market Integration Aspects with the Help of NGOs. In M. Murray Svidroňová (Ed.), *Non-Governmental Organizations – Role and Performance in Turbulent Times* (Chapter 2). London: IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1004918>
12. Klamár, R., Polačková, A., Bednářová-Gibová, K., Michalko, M. (2024). Eastern Slovak Responses to the Ad Hoc Influx of Refugees from Ukraine: A Case Study of Refugee Assistance by the University of Presov in the Context of Emotionality. In S.D. Brunn (Ed.), *Geography of Time, Place, Movement and Networks* (pp. 75-106). Cham: Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-58041-3_5
13. Šveda, P., Štefková, M. (2025). From Chaos to Coordination: The Evolution of Refugee Support in Slovakia Post-Ukraine Invasion. In M. Dziekońska, K. Luczaj (Eds.), *Assistance to Ukrainian War Refugees in Central Europe (2022-2024)* (pp. 51-73). Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-031-86181-9_3
14. Sharry, F. (2000). NGOs and the future of the migration debate. *Journal of International Migration and Integration*, 1 (1), 121-130. <https://doi.org/10.1007/s12134-000-1011-7>
15. Guogis, A., Gudelis, D., Stasiukynas, A. (2008). The importance of the NGO–municipal relations in developing local democracy. A case study of two Lithuanian municipalities. *International Review on Public and Non-profit Marketing*, 5 (1), 15-33. <https://doi.org/10.1007/s12208-008-0004-7>
16. Jelínková, M. (Ed.). (2023). Local Migrant Integration Policies and Their Structural Mechanisms. A Comparative Study of the Czech Republic, Slovakia, Germany and Belgium. Prague: Karolinum Press. <https://doi.org/10.14712/9788024641959>
17. Bargerová, Z. (2023). Legislative Setting and Strategic Grounding of Migrant Integration Policies in Slovakia. In M. Jelínková (Ed.), *Local Migrant Integration Policies and Their Structural Mechanisms. A Comparative Study of the Czech Republic, Slovakia, Germany and Belgium* (pp. 56-88). Prague: Karolinum Press. <https://doi.org/10.14712/9788024641959.4>

18. Soltész, B. (Ed.). (2021). The role of local governments in the integration of refugees in the V4 countries. Budapest: Menedék Association. URL: <https://www.cidob.org/en/publications/role-local-governments-integration-refugees-v4-countries>
19. Karak Vargová, J. (2021). Slovakia. In B. Soltész (Ed.), *The role of local governments in the integration of refugees in the V4 countries* (pp. 22-27). Budapest: Menedék Association.
20. Mishchuk, Z., Vlasenko, R. (2023). Ukrainian refugees in Visegrad countries: Societal attitudes and challenges of accommodating people fleeing the war. Bratislava: GLOBSEC.
21. Morón, D., Madej, M., Csoba, J. (Eds.). (2025). Humanitarian Aid and Empowerment of Ukrainian Refugees: The Case of Visegrad Group countries: Czechia, Hungary, Poland, and Slovakia (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003505778>
22. Ukraine Situation: Regional Refugee Response Plan 2024 (January–December 2024). (2024). Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees.
23. Promoting Refugee Integration and Inclusion: Empowering Municipalities Across Europe (Integration Policy Brief, August 2024). (2024). Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees, Regional Bureau for Europe.
24. A roadmap to integrating refugees and foreigners in cities. (2023). Bratislava: Centrum pre výskum etnicity a kultúry. URL: <https://cvek.sk/en/a-roadmap-to-integrating-refugees-and-foreigners-in-cities-3/>
25. Integrácia ľudí z Ukrajiny: Návrhy riešení. (2022). CVEK, Nadácia Milana Šimečku, Človek v ohrození, Liga za ľudské práva & Mareena. Bratislava: CVEK. URL: <https://www.hrl.sk/sk/co-robime/projekty/ukrajina/integracia-ludi-z-ukrajiny-navrhy-rieseni>
26. Slovakia Population. (2025). New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. Dadax Ltd, USA: Worldometer.
27. Beneficiaries of temporary protection by citizenship – per thousand persons – monthly data. (2025). Luxembourg: Eurostat. https://doi.org/10.2908/MIGR_ASYTPSPOP
28. Decisions granting temporary protection by citizenship, age and sex – quarterly data. (2025). Luxembourg: Eurostat. https://doi.org/10.2908/MIGR_ASYTPFQ
29. Slovakia. Refworld. Global Law & Policy Database. (2025). Geneva: United Nations High Commissioner for Refugees.
30. Country profiles – Slovakia. (2024). Vatican: Integral Human Development.
31. Slovakia adopts new strategy for governance of asylum and migration. (2025). Brussels, Belgium: European Commission.
32. Migrant integration in Slovakia: Updates and facts. (2025). Brussels, Belgium: European Commission.
33. Without clear goals and measurable outcomes: Slovakia remains stalled in migrant integration. (2025). Bratislava, Slovakia: Supreme Audit Office of the Slovak Republic.
34. Memorandum o spolupráci pri riešení mimoriadnej situácie v súvislosti s príchodom veľkého počtu ľudí z Ukrajiny na územie Slovenskej republiky spôsobeným eskaláciou ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny. (2022). Slovakia: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. URL: https://www.minv.sk/swift_data/source/rozvoj_obcianskej_spolocnosti/participacia/2022/Konferencia_Na%20spolupraci%20zalezi/Memorandum%20o%20spolupraci%20Ukrajina%20OPS%20verzia%20final%2018.10.2022.pdf
35. Ansell, C., Gash, A. (2008). Collaborative Governance in Theory and Practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18 (4), 543-571. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum032>
36. Osborne, S. (2010). *The New Public Governance: Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203861684>
37. Agranoff, R. (2007). *Managing within networks: Adding value to public organizations*. Washington, D.C.: Georgetown University Press.

38. Strengthening of the coordination of humanitarian emergency assistance of the United Nations (A/RES/46/182). (1991). New York: United Nations General Assembly.
39. Humanitarian principles. (n.d.). New York; Geneva: United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs.
40. Human Development Report 1994: New Dimensions of Human Security. (1994). UNDP. Oxford: Oxford University Press.
41. Béné, C., Newsham, A., Davies, M., Ulrichs, M., Godfrey-Wood, R. (2014). Review Article: Resilience, Poverty and Development. *Journal of International Development*, 26 (5), 598-623. <https://doi.org/10.1002/jid.2992>
42. Ager, A., Strang, A. (2008). Understanding Integration: A Conceptual Framework. *Journal of Refugee Studies*, 21 (2), 166-191. <https://doi.org/10.1093/jrs/fen016>
43. Hooghe, L., Marks, G. (2003). Unraveling the Central State, but How? Types of Multi-level Governance. *American Political Science Review*, 97 (2), 233-243. <https://doi.org/10.1017/S0003055403000649>
44. A community-based approach in UNHCR operations. (2008). Geneva, Switzerland: United Nations High Commissioner for Refugees.

Received on November 14, 2025

Reviewed on November 25, 2025

Revised on December 09, 2025

Signed for printing after revision on December 16, 2025

Published on December 30, 2025